

PAS GODT PÅ . . .

Jeg har kørt en del bil på det seneste og har i forbifarten mødt tre plakater med en pige iført gul arbejdshjelm og teksten: "Her arbejder min far – 1000 m. til min far og tak fordi du passede på min far". Kvinder er et gammel kendt blikfang for hurtige biler til farmand – og hvad er mere oplagt end at lade småpiger minde farmand om, at han skal sænke farten?

Den direkte henvendelse til bilistens (dår- lige?) samvittighed kender vi fra plakater og steamere, som møder trafikanterne ved årets skolestart, med teksten "Jeg er ny i trafikken". Budskabet bag begge kampagner er identisk, nemlig at trafikken koster menneskeliv, med børn og fædre som de mest udsatte.

Sådan er det også, hvis man studerer den aktuelle debat om familien: Det er ungerne, som betaler prisen, når forældrene i stadig stigende omfang slås om dem i forbindelse med en skilsmisse – og fædre er de (næ- sten) sikre tabere – og taber de ikke ungerne, så har de statistisk sværest ved at klare sig ovenpå en skilsmisse.

Familielivet har sin pris – og alligevel priser vi det i høje toner, som den rette ramme om den gode barndom og som den sikre havn, alle vi voksne helst vil sejle hjem til efter en lang og hård dag på arbejdsmarkedet.

I 1970'erne talte man om funktionstøm- ningen af familien – idag har vi vendt logikken om, og taler om (total)institutiona- liseringen af barndommen – bag begge begreber ligger en forestilling om, at det kunne være anderledes – hvis vi ville. Det er ikke så svært at blive enige om, at familien er sat under pres af arbejdsliv, af forbrugskultur og underholdningsindustri – en også af den individualiserende moder- nitet, hvor flygtighed har afløst det bestan- dige, overflade erstattet det varige og val-

get og muligheden for at vælge om er blevet vigtigere end at holde fast.

Kan vi enes, om hvad der er galt er det langt vanskeligere at blive enige om, hvad man skal sætte i stedet for den – tilsynela- dende – skrantende familie. Skal vi tilbage til 1950'ernes kernefamilie, hvor mor cykle- de ud og handlede med lillebror bag på og hvor ostemadderne og kakaoen ventede efter endt skoletid – mens fritiden var for- delt på lektier og leg med kammeraterne i de lyse – og syntes det uendelige – forårsaf- tener, kun afbrudt af råbet om "Vi skal spi- se"?

Eller foretrækker vi en familieform, hvor både børn og forældre er individer i egen ret – men ret til at vælge hinanden – men også med ret til at vælge hinanden fra – til tider – og nogle gange også for evigt?

Skal man tro læserbreve, tv-reportager og avisartikler har denne sidstnævnte såkaldte forhandlerfamilie ikke mange kva- liteter. Børnene er de bedste forhandlere, fordi de magter at spille på forældrenes dårlige samvittighed – derfor bliver de alt- for tidligt voksne, hvorimod forældrene nægter at tage deres opdragelsesansvar på sig – de vil hellere være evigt unge fremfor at være voksne... og resultatet møder man både i institution og skole: børn som mistrives, fordi de ikke kender til grænser, fordi de mangler at få opfyldt basale behov på hjemmefronten for sund kost, over rigeligt med søvn til fred og ro. Men først og frem- mest mistrives de, fordi deres forældre ikke har tid til dem – tid til at snakke, lege – eller bare være sammen.

Karrieret eller ej – jeg synes der er noget om snakken, selvom jeg ikke er i tvivl om, at jeg til enhver tid vil foretrække nuti- dens forhandlerfamilie på bekostning af 1950'ernes kernefamilie. Men hvor mange retter skytset imod forældrene og deres pri- oriteringer, er det min opfattelse, at dér går man i 9 ud af 10 tilfælde ram forbi. Når for-

ældrene eksempelvis slås om ungerne efter en skilsmisse og fædrene ikke længere vil finde sig i kun at være søndagsfædre, så hænger det på, at forældreskabet er blevet den sidste bastion i en foranderlig og usikker tid – forældreskabet er blevet så helligt, at ingen – og deri ligger problemet – kan leve op dertil. Omvendt tror jeg heller ikke på at børn er vanskeligere end i min egen tid, hvor ungdomsoprøret fik os til at sige vores forældre imod, og lytte til støjende pigtrådsmusik, antage venstreorienterede meninger og ikklæde os farvestrålende, hjemmestrikkede gevanter, som nok kunne få forældregenerationen til at stejle. Problemet for ungerne – som forældrene – ligger i, at vi har svært ved at få øje på dem. Idealerne skygger for realiteterne – for det faktiske levede forældreskab eller børneliv.

Vi bliver på den ene side nødt til at akceptere, at familielivet, voksenskab og barndommen ændrer sig med samfundets forandringer. På den anden side er det ikke det samme som, at læne sig tilbage og sige,

at samværet mellem børn og forældre ikke kunne være anderledes. Personligt tror jeg, at det ville gøre livet lettere for os forældre, hvis vi akcepterede at forældreskabet både er en proces, hvor man må indse at fejlene er lige så vigtige som sejrene. Hvis vi også akcepterede at det tilmed er en livsvarig proces, så kunne ambitionerne og forventningerne få et langt længere tidsspand at blive indfriet i. Kunne man så tilmed få forældreorlov som 55-årig eller senere til at give sin søn en hånd med hans voksne liv – og det behøvede ikke handle om, at få barnebarnet passet, indtil det kunne få en institutionsplads – tror jeg, det ville kunne bidrage til at flytte fokus fra familien til kun at være noget, der har med børn at gøre, til familien slet og ret, som et særligt forhold mellem mennesker, der varer hele livet – som det gælder om at forny, pleje og passe på.

Ning de Coninck-Smith